

# Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek

## Poznámky k vydání nového Polního řádu (sbor, divise)

Generál-major Josef Haman

Na podkladě bohatých zkušeností Sovětské armády z Veliké vlastenecké války a nejnovějších poznatků sovětské vojenské vědy, nezištně daných k dispozici naší armádě, byl zpracován nový Polní řád československé lidové armády.

Díky této neocenitelné pomoci mohl být zpracován základní vševojskový polní řád usměrňující činnost vševojskových velitelů, štábů a vojsk vyšších vševojskových svazků, vševojskových svazků, svazků a útvarů vojsk v soudobém vševojskovém boji.

Jeho ustanovení mají na zřeteli nejen plně vybavení vojsk soudobou bojovou technikou, ale i organizační změny z toho vyplývající.

Uspořádání hlav a statí je odlišné od starého polního řádu, rovněž náplň jednotlivých statí je nově pojata.

Nový polní řád je rozdělen do čtrnácti hlav a má celkem 791 článků, kdežto starý polní řád obsahoval 18 hlav a 859 článků.

V první hlavě jsou uvedeny všeobecné zásady vševojskového boje vedeného vševojskovými svazky podporovanými jednotlivými druhy vojsk.

Pro velitele je tu zvlášť důležitý pátý článek, v kterém jsou vyloženy jeho povinnosti, zejména výchovatelské, jak má své podřízené vychovávat a vést k vysokému politickému a morálnímu uvědomění, k statečnosti a odvaze a k nejvyššímu odhodlání dosáhnout vítězství stůj co stůj. Výchovným cílem velitele je u podřízených dosáhnout bezmezní oddanosti lidové demokratické vlasti, presidentu a vládě republiky Československé, k věrnosti našemu spolenectví se Sovětským svazem a víře ve správnost naší věci.

Druhá hlava „Druhy vojsk, jejich vlastnosti a bojové určení“ je rozšířena o takové druhy vojsk, jako jezdecké, vojenské námořnictvo a p., s nimiž je nutno počítat v soudobém vševojskovém boji a s nimiž mohou svazky a útvary vojsk společně působit.

Ve třetí hlavě jsou shrnuty zásady velení, zásady součinnosti a zásady organizace spojení.

Hlava 4, Politická práce v bojové situaci, je velitelům, náčelníkům a politick-

kým pracovníkům vodítkem při organizaci politické práce na základě usnesení Ústředního výboru Komunistické strany Československa, československé vlády a rozkazů nadřízených velitelů k zabezpečení vítězství nad nepřítelem.

V těchto ustanoveních se odráží vysoká političnost naší lidové armády, kterou musí být prodchnuti všichni příslušníci armády od jednotlivců a malých jednotek až po svazky a svazy. Tato hlava je rozvržena do dvou statí. První obsahuje všeobecná ustanovení, druhá zásady politické práce za různých podmínek bojové činnosti vojsk. V jednotlivých článcích jsou vytyčeny úkoly týkající se politické práce v průzkumných jednotkách, dále pak práce v útočném boji, v obraně, za boje v obklíčení, při vyjití z boje, při odchodu vojsk, při přesunech a při rozmístění vojsk mimo boj. Není opomenuta ani důležitost práce v týlových útvech a zařízeních a rovněž jsou tam uvedeny zásady politické práce mezi nepřátelským vojskem a mezi obyvatelstvem přifrontového pásma.

V těchto odstavcích najdou velitelé, političtí pracovníci a štáby vždy bezpečné směrnice pro politickou práci v konkrétní bojové situaci ke splnění daných úkolů.

Hlava 5, Bojové zabezpečení vojsk, je rozšířena o statí týkající se zabezpečení styků a boků a o opatření k ochraně proti radiovému rušení.

Důležitost práce týlu je vyzdvížena v hlavě 6, v které je uceleně podána všeobecná činnost týlů svazků a částečně i útvarů.

Útočnému boji v hlavě 7 je věnováno 155 textových stran. V starém řádu obsahovala tato hlava jen 100 stran. Jednotlivé statí této hlavy byly nově upraveny se zřetelem na organizační strukturu svazků a na vybavení vojsk soudobou bojovou technikou. Zásady střežného boje byly vloženy do této hlavy jako sedmá stať, kdežto v starém polním řádu tvořily samostatnou hlavu. Kromě toho jsou v jednotlivých statích rozvedena ustanovení o zdolávání nepřátelského zabezpečovacího pásma a o zvláštnostech útoku jezdeckých svazků.

Jednou z nejdůležitějších změn je nová náplň a výrazné odlišení pojmů útok a

ztec. Nebudu rozebírat historický vývoj zteče, tím se již zabýval článek otištěný v 5. čísle Vojenské mysli 1954, v rubrice „Diskuse“; dotknu se jen zásadního rozdílu pojetí zteče v starém a novém polním řádu.

Starý polní řád posuzoval zteče jako rázný a rozhodný úder pěchoty a tanků na přední okraj obrany nepřítele s cílem dobýt opěrných bodů v první linii nepřátelské obrany. Hloubka takové zteče nebyla značná. Podle toho i účelem dělostřelecké podpory útoku bylo zabránit nepříteli obnovit narušený systém paleb, umlčet oživající palebná ohniska a zabezpečit vyrazení pěchoty a tanků ke zteči a dobývání opěrných bodů v první linii nepřátelské obrany.

Nový polní řád přináší nové pojetí zteče a dává jí vševojskový ráz, který se vyznačuje současností úderu na první zákop, větší hloubkou i plynulostí i delším trváním zteče.

Zteč připravené obrany nepřítele trvá do splnění bližšího úkolu divisi prvního sledu. Tím je také vymezena hloubka zteče, to znamená, že tyto divise provádějí jednotnou zteč až do hloubky prostoru hlavních dělostřeleckých postavení nepřítele. Proto také dělostřelecká podpora zteče musí ve všech případech zabezpečit divisi prvního sledu rychle splnit jejich bližší úkol. Objektem zteče divisi prvního sledu při útoku na připravenou obranu je nepřítel v pásmu obrany do hloubky jeho hlavních dělostřeleckých postavení.

Zteč podle nového pojetí polního řádu lze definovat takto: Zteč je současný rychlý úder palbou, živou silou a technikou na nepřítele do hloubky bližšího úkolu jednotky, útvaru nebo svazku. Zteč vyšších svazků (sborů) a svazu (armády) se provádí na nepřítele do hloubky bližšího úkolu svazků (divisi) prvního sledu.

Zteč svazku se skládá z řady ztečí útvarů a jednotek, skloubených jedním zámyslem a plánem boje.

Pojem nadřazený zteči je útok.

**Útok** je souhrn řady ztečí a různorodé aktivní bojové činnosti jednotek, útvarů, svazků a svazu, jehož cílem je úplně zničit nepřítele.

V starém polním řádu pojem zteče a útoku nebyl tak ostře odlišen jako nyní. Rozlišení a vymezení pojmu zteč má za následek i vymezení pojmu protizteč jako mohutného aktivního a rychlého odvetného úderu na úseku fronty, kde byl útok nepřítele zastaven.

Je-li útok nadřazeným pojmem pro zteč, musí pojem protiútok logicky nabýt též vyšší formy.

Hierarchická stupnice pojmů v útočném boji ve srovnání s termíny užívanými sovětskou vojenskou vědou vypadá takto:

|           |     |                  |
|-----------|-----|------------------|
| zteč      | ... | ataka,           |
| protizteč | ... | kontrataka,      |
| protiúder | ... | kontrudar,       |
| útok      | ... | nastuplenie,     |
| protiútok | ... | kontrastuplenie. |

Tím bylo provedeno v naší vojenské terminologii upřesnění na základě sovětské vojenské terminologie a bylo vzato v úvahu při zpracování nového polního řádu.

Dalším odlišným ustanovením proti starému polnímu řádu je určení a upřesnění provádění zteče předního okraje obrany nepřítele. Zteč předního okraje nepřátelské obrany se provádí v jednotně stanovený čas — „Č“. V tomto okamžiku musí být pěchota a tanky na předním okraji a vnikat do nepřátelské obranné sestavy.

Smysl této úpravy tkví v tom, aby zteč byla provedena na celé frontě útoku najednou, bez ohledu na vzdálenost předního okraje nepřítele od vlastních vojsk.

Novým přínosem jsou též ustanovení týkající se mechanisované divise jako součásti střeleckého sboru. Zejména v článcích, jejichž obsahem je zasazení mechanisované divise do boje, najdou velitelé a štáby jasná ustanovení, jak se má provádět tato složitá fáze boje, aniž by bylo zmenšováno, nýbrž naopak, aby bylo zvyšováno tempo útočících vojsk v průlomu a správně prováděno narůstání síly úderu.

Hlava 8 „Pronásledování“ byla rozšířena.

V hlavě 9 „Obrana“ jsou provedena různá terminologická zpřesnění pojmů, pokud jde o obranná postavení, obranná pásma atd. Zvláštnosti obrany na široké frontě tvoří samostatnou stať.

Podrobně je též zpracována stať o zejména zabezpečení obrany.

Do této hlavy řádu právě tak jako hlavy 7 byly též pojaty ve smyslu informativním i statí týkající se obrany mořského pobřeží a rovněž statí o obraně v pouštích a též zvláštnosti obrany jezdeckých svazků.

Ustanovení o odchodu jsou včleněna do hlavy 10; v starém polním řádu byla uvedena jako „Ústup a vyjití z boje“ v hlavě 11.

Boj v obklíčení a vyjití z obklíčení tvoří hlavu 11. Přeskupení a vystřídání vojsk hlavu 12, přesuny vojsk jsou obsaženy v hlavě 13 a obsahem hlavy 14 je rozmístění vojsk mimo boj a organizace zajištění. Již z pouhého srovnání počtů

textových stran nového a starého polního řádu je zřejmé, že nový polní řád je zpracován podrobněji. Starý polní řád měl 338 textových stran, nový jich má 436.

Tim ovšem nejsou vyčerpány všechny odlišnosti a novoty zaváděné novým polním řádem. Zpracování všech odlišných ustanovení, zejména terminologických změn a vysvětlivek k nim, přesahovala by rámec informací ve vojenské mysli.

Po stránce formální je nový řád vydán ve formátu A 6 v celoplátěných deskách, tištěn garmondem, jehož velikost umožňuje studium a čtení i za zhoršené viditelnosti (ve stanech a úkrytech).

Závěrem lze říci, že díky nedocenitelné

pomoci Sovětské armády naší armádě, mohl být zpracován polní řád přinášející a shrnující do formy předpisu všechny zkušenosti a poznatky vojenské vědy.

Nový polní řád stává se též základním kamenem pro zpracování dalších bojových řádů a předpisů druhů vojsk.

Vydáním nového polního řádu stanula naše armáda na prahu nové etapy vývoje a budování podle slavného vzoru — Sovětské armády.

Úkolem všech velitelů a náčelníků československé lidové armády nyní je osvojit si všechna ustanovení nového polního řádu a vycvičit podle něho vojska tak, aby spolu se Sovětskou armádou byla neporazitelnou záštitou míru.

## Informace o obsahu služební knihy Spoj-II-20 „Předpis pro dálkopisnou službu“ (Vydáno v červnu 1954)

Předpis obsahuje ustanovení pro organizaci a provoz dálkopisných stanic a ústředí, které musí znát především příslušníci spojovacího vojska, zvláště personál dálkopisných zařízení.

Avšak některé části předpisu je třeba, aby znali všichni uživatelé dálkopisného spojení. Jsou to především ustanovení hlavy 4 pojednávající o opatřeních k ochraně proti zachycování dálkopisného provozu nepřítelem. Všichni uživatelé dálkopisu si musí být dobře vědomi úvodních slov 4. hlavy:

»Zachycování dálkopisného provozu je možné, ať jde o kterýkoli dálkopisný přístroj, při použití jakéhokoli šifrovacího stroje a při všech způsobech dopravy« (viz str. 24 předpisu, článek 54).

Příslušníci štábů vševojskových svazků a svazů mají znát ustanovení platná

pro umístění a postup při zřizování dálkopisných ústředí (hlava 6, články 95 až 103 a 116 až 140), a zejména pak ustanovení hlavy 7 »Provozní řád dálkopisných ústředí«, články 145 až 146, 154 až 166.

Zvlášť je třeba, aby dobře prostudovali a znali všichni uživatelé dálkopisné sítě povinnosti podatele telegramu uvedené v článcích 160 až 167. V nich je jasně stanoveno, co může telegram obsahovat, jak má být napsán a podán a jak je třeba objednávat a vést dálkopisné hovory.

Neznalost nebo zanedbání těchto ustanovení ztěžuje práci dálkopisné ústředny či stanice a má za následek zdržení důležitých rozkazů a hlášení, určených k dopravě dálkopisem.

## Vydání nových pomůcek o cizích armádách

Upozorňujeme na vydání služebních pomůcek

Pom-zprav-50, „Armáda Spojených států amerických“ (vyšla v srpnu t. r.) a

Pom-zprav-70, „Armáda Velké Británie“ (vyšla v červenci t. r.).

Obě služební pomůcky obsahují barevná vyobrazení hodnostních označení poddůstojníků, důstojníků a generálů pozemní armády, letectva a poznávací znaky, podle kterých je možno přesně stanovit příslušnost k jednotlivým útvarům, svazkům a svazům.

V další části jsou uvedeny snímky nej-

důležitějších zbraní pozemní armády a letouny s takticko-technickými daty.

Poslední část obsahuje topografické značky s popisem a ukázkami map obou armád, taktické značky a hlavní vojenské zkratky, používané v americkém a britském odborném tisku.

\*

Zpravodajská správa generálního štábu přistoupila k pravidelnému informování jednotek československé lidové armády o cizích armádách vydáváním „Přehledu zpráv o kapitalistických armádách“.

První číslo vydané v červenci 1954 obsahovalo:

- vývoj a současný stav americké pěši, obrněné a výsadkové divise s kalkulačními daty pro přesun pěši divise na autech a po železnici a počty potřebných prostředků k vzdušné přepravě výsadkové divise,
- průzkum pozorováním (podle amerických názorů),
- vývoj a současný stav francouzské pěši a obrněné divise,
- použití a organizace pěšího praporu v italské armádě,
- zátarasy proti leteckým výsádkám, používané v italské armádě,
- útoky amerického letectva na bojišti (podle poznatků a zkušeností z americké intervence v Koreji),
- bombardovací stíhači kapitalistických států v současné době.

Druhé číslo, vydané v říjnu 1954, obsahovalo:

- organizaci, složení, počty a taktické použití amerického lehkého obrněného pluku,

- zásady použití, druhy a systémy kladení minových polí v americké armádě,
- koordinace palebné podpory v americké armádě,
- vývoj, technický popis a taktické použití bezzákluzových kanonů v americké armádě,
- organizaci a taktické použití francouzského pěšího praporu,
- organizaci a taktické použití obrněného pluku italské armády,
- organizaci, počty a výzbroj italské pěši divise.

Doporučujeme, aby všichni velitelé věnovali „Přehledům zpráv“ pozornost a zasílali zpravodajské správě návrhy na témata dalších výtisků.

\*

Zpravodajská správa generálního štábu vydala služební pomůcku „Palebné možnosti americké pěši divise“, která obsahuje současnou organizaci, počty osob, výzbroje a dopravních prostředků americké pěši divise a její palebné možnosti.

Tato služební pomůcka nahrazuje organizaci vydanou čj. 13500/Taj. zprav. odděl. 1950.